

PROGRAMMA NAAR EEN RIJKE WADDENZEE

NIEUWSBRIEF 5 • september 2010

Over deze nieuwsbrief

Op 4 maart 2010 gaf Minister Gerda Verburg van LNV samen met de voorzitter van het RCW, Commissaris van de Koningin John Jorritsma, het startsein tot uitvoering van het Programma naar een Rijke Waddenzee. Onze opdracht is de Waddenzee als natuurgebied haar veerkracht terug te laten winnen, niet alleen door de natuur te herstellen, maar ook door duurzaam gebruik van het Wad te stimuleren.

Wilt u meer weten over het programma of hoe u met uw plannen bij ons kunt aansluiten, stuur dan een mail naar: k.van.es@minlnv.nl, of, wanneer u specifieke vragen heeft, bel dan met de contactpersoon die onder elk nieuwsbericht is genoemd.

Deze nieuwsbrief informeert u over waar het programma Rijke Waddenzee aan werkt. We gaan ervan uit dat u deze nieuwsbrief wilt ontvangen. Is dat niet het geval, dan kunt u dat kenbaar maken door een mail te sturen naar a.n.elgersma@minlnv.nl

Voortgang programma 'Naar een rijke Waddenzee'

Na de inspirerende start van het programma op 4 maart jl. en een enkele nieuwsbrief is het relatief stil geweest rond het programma. Na alle mooie plannen is het nu tijd om concreet aan de slag te gaan. Wat gaat het programma doen in de komende jaren? Daarnaast is de organisatie en bemensing verder geregeld.

Inmiddels zijn we flink aan het werk. Zo speelt er veel rond de visserij in het cluster Voedselweb. Richt het cluster Water en morfologie zich op de kennishuishouding en het ontwikkelen van pilots om ook ervaring op te doen. Zijn in het Cluster Randen van het Wad alle natuurherstelprojecten in beeld gebracht en is het nu de vraag waar het programma de uitvoering kan ondersteunen. En is in het cluster Internationaal, met de aanbeveling van de reviewcommissie nog in gedachte, de bouwsteen Internationaal verder aangescherpt met projecten waar het programma een meerwaarde kan geven aan de flyway-samenwerking.

Ook zijn we bezig met het vernieuwen van de website. Dat heeft ook gevolgen voor deze nieuwsbrief. Door de nieuwsbrief te koppelen aan de nieuwsitems op de website, wordt het voor u eenvoudiger om de voor u relevante projecten te selecteren.

Meer weten?

Kees van Es, 06 22285410.

Overzicht

Deze nieuwsbrief geeft een eerste overzicht van een aantal projecten waar het programma aan werkt, te weten:

- [Helder over slib](#)
- [Harlingen](#)
- [Kwelderherstelprogramma Groningen](#)
- [Afsluitdijk](#)
- [Handkukkelen en natuur](#)
- [Alle projecten in beeld](#)
- [Ervaringen met de mosseltransitie](#)

Het totaaloverzicht van projecten waar het programmateam aan werkt is vastgelegd in de uitvoeringsagenda 2010-2011.

HELDER OVER SLIB

Uit de Flessenpost: 'organiseer rond heikele thema's brainstormsessies met maatschappelijke klankbordgroepen'

In hoeverre is er nu een probleem met de slibhuishouding in de Waddenzee? De slibconferentie bracht wat meer duidelijkheid. Maar veel weten we ook nog niet.

Op 10 juni 2010 heeft Rijkswaterstaat, samen met de Waddenacademie en het programma Naar een rijke Waddenzee de werkconferentie 'Helder over Slib' georganiseerd. Eén van de belangrijke conclusies was dat er voor een goed inzicht in de slibhuishouding op de Waddenzee te weinig gegevens beschikbaar zijn. We weten onvoldoende hoe het systeem werkt. Maar dat betekent niet dat we moeten stilzitten tot we alle nieuw verzamelde gegevens hebben. Er werd een (breed gedragen) pleidooi gehouden voor praktijkexperimenten, bijvoorbeeld met baggeren en de wijze van slibafvoer. Uit de paneldiscussie kwam ook de conclusie naar voren dat er meer regie op het onderzoek moet komen. Voor het verslag van de conferentie [klik hier](#).

Na de conferentie hebben RWS, de Waddenacademie en het programma Naar een rijke Waddenzee afgesproken om samen met de andere betrokken partijen de kennishiaten verder inzichtelijk te maken. Tegelijkertijd wordt met de kennisinstellingen en betrokken ministeries besproken hoe deze kennishiaten kunnen worden ingevuld (dus ook wat dit betekent voor de huidige monitoring). RWS zoekt, mede vanuit dit programma, bovendien naar mogelijkheden om praktijkproeven te gaan doen. Doel is meer inzicht te verwerven en initiatieven en kansen te inventariseren.

Meer weten?

Floris van Benthum, 06 15017894

HARLINGEN

Om de haven van Harlingen bereikbaar te houden, moet er veel worden gebaggerd. Ook in de haven zelf. Maar ook het spuien van zoet water in de haven leidt tot meer slib. Zou dat niet slimmer kunnen?

Met de gemeente Harlingen is verder gesproken over de slibproblematiek in de haven van Harlingen. Onder andere met het Wetterskip Fryslân gaan we in gesprek omdat ook de lozing van zoet water zorgt voor het neerslaan van slib in de haven. Tegelijk is het slibprobleem het probleem van te weinig diepgang voor de loodsboten in Harlingen. Daarbij speelt ook de vraag of door een andere wijze van diepte meten (varen door zwaar water, dus water met meer zwevend slib) veilig en langer doorgevaren kan worden dan nu het geval is. Er moet dus op verschillende fronten gekeken worden wat er mogelijk is en of er wellicht een praktijkproef mogelijk is.

Meer weten?

Michiel Firet, 06 12961898

NOORD-GRONINGER KWELDERTRAJECT

Een belangrijk project voor het bereiken van een rijke Waddenzee is het Waddenfondsproject Kwelderherstelprogramma Groningen. Doel is het vergroten van de biodiversiteit op de overgang tussen het natte Wad en het vaste land. Daarbij is het beheren van de kwelders met vee het belangrijkste hulpmiddel. De bereidheid van particuliere kweldereigenaren is hier van groot belang. Samen met terreinbeheerders worden stappen gezet.

Keukentafelgesprekken

In de afgelopen periode zijn er goede stappen gezet in het Kwelderherstelprogramma Groningen. De keukentafelgesprekken met kweldereigenaren over wensen, belangen en historie rond beweiding en veeveiligheid hebben veel kennis en inzicht opgeleverd. Zo is afgesproken dat binnen 6 jaar zeekweek van 66% naar 20% wordt teruggedrongen. De inrichtingsmaatregelen op kwelderniveau zullen maatwerk zijn, gericht op het vergroten van de biodiversiteit, maar ook gericht op het veilig in kunnen zetten van vee. Verder zijn er afspraken gemaakt over de begrazingsintensiteit. Tot slot lijkt het er nu op dat zo'n 80-90% van de kweldereigenaren mee gaat doen (onder voorbehoud van een goede beheervergoeding). Dat is ruim 1.200 hectare kwelder.

Meer weten?

Klaas Laansma, 06 48082651. Zie ook www.kwelderherstelgroningen.nl

AFSLUITDIJK

Uit de Flessenpost: 'de Waddenzee en het IJsselmeer meer met elkaar verbinden'

De Afsluitdijk is een 'harde' overgang tussen het zoete IJsselmeer en de zoute Waddenzee. Uiteraard is het weghalen van de dijk geen optie, maar de herinrichting van de Afsluitdijk biedt wel kansen om de effecten van de afsluiting te 'verzachten'.

Na een selectieprocedure in 2009 zijn er vier door marktpartijen opgestelde visies op de toekomstige inrichting van de Afsluitdijk opgesteld. Via een Plan-Mer, een MKBA door het Centraal Planbureau en vele onderzoeken zijn in de afgelopen tijd de visies beoordeeld. Uit de voorlopige resultaten komt naar voren dat geen van de vier visies ongewijzigd uitvoerbaar is. Dit zou betekenen dat elementen hieruit, samen met de overheidsscenario's, worden samengevoegd tot één voorkeursalternatief. Daarbij is ook de input vanuit het programma 'Naar een rijke Waddenzee' van belang.

Welk alternatief is het beste voor de Waddenzee? Vorig jaar bleek al uit de bouwstenen dat de grote zoetwaterlozingen vanuit het IJsselmeer een belangrijk effect hebben op de Waddenzee. Het terugdringen hiervan is vanuit het programma dan ook een belangrijk criterium bij de beoordeling van de nieuwe plannen voor de Afsluitdijk. Daarbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan de realisatie van een brakwatermeer aan de IJsselmeerzijde, dat spuiwater minimaal brak moet maken. Daarbij zou een overslagdijk voldoende kunnen zijn en kan een brak binnenmeer naast een ecologische ook een belangrijke recreatieve waarde hebben. Daarnaast zijn concrete maatregelen voor visintrek van belang.

De problematiek van het spuien wordt nu ook nader onderzocht door de projectgroep Afsluitdijk.

Meer weten?

Piet Dijkstra, 06 52401180

HANDKOKKELVISSERIJ EN NATUUR

Uit de Flessenpost: 'de vissers meer betrekken bij deze vormen van overleg'

In opdracht van de provincie Fryslân werkt het programma Naar een rijke Waddenzee samen met de handkokkelvissers, natuurorganisaties en LNV aan een meerjaren afsprakenkader waarbij er ruimte is voor natuurherstel én handkokkelvisserij.

De mechanische kokkelvisserij is in 2005 stopgezet, maar er is nog steeds discussie over de kokkelvisserij. De handkokkelvisserij is weliswaar veel minder intensief dan de mechanische, maar omdat handkokkelvissers veelal onder de eilanden vissen, zijn er lokaal wel degelijk effecten op de natuur. Hier foerageren de scholeksters vanaf hun broedplaatsen op de eilanden. Zeker in de 'magere jaren' waarin er weinig kokkels liggen levert dat discussie op.

Partijen hebben ondanks de vele bezwaarprocedures de afgelopen jaren gezocht naar oplossingen. Zo zijn de gebieden onder de eilanden tussen april en augustus gesloten voor de visserij. Maar dit alleen is niet genoeg. Het gaat ook om een lange termijn perspectief voor zowel de vissers als de natuur. Gezamenlijk wordt nu gewerkt aan meerjarige afspraken over o.a. de verspreiding van de visserij door de hele Waddenzee, welke mate van visserij er mogelijk is in arme jaren, de wetenschappelijke onderbouwing en de organisatie van de visserij.

De meerjarenafspraken moeten dienen als onderbouwing voor de volgende vergunning die op 1 november ingaat.

Meer weten?

Paddy Walker, 06 53408818

ALLE PROJECTEN IN BEELD

Uit de Flessenpost: 'breng nou 's in beeld wat er al gebeurt en stem dat met elkaar af'

Deze hartekreet uit de flessenpost krijgt een vervolg. Voor het cluster Randen van het Natte Wad is het gewenst een overzicht te hebben over wat er nu al gebeurt en wat al past in de doelstellingen van het programma.

In de afgelopen maanden is door DLG een inventarisatie uitgevoerd van alle natuurherstelprojecten of ideeën die spelen op de eilanden of op de randen van het natte wad en de vaste wal. Voorlopig zijn er al 62 (!) beschreven, van voorzichtige verkenningen tot projecten die al worden uitgevoerd. Binnenkort zal een totaaloverzicht ook op kaart, met een beschrijving, via internet in te zien zijn. Volgende stap is te kijken waar projecten ondersteuning (in geld, menskracht, kennis, bestuurlijke aandacht) nodig hebben of waar nieuwe projecten nodig zijn om te komen tot een Rijke Waddenzee. Met de projectleiders van de verschillende projecten en ook met de waterschappen en gemeenten zullen de projecten de komende tijd worden besproken.

Meer weten?

Piet Dijkstra, 06 52401180

STAND VAN ZAKEN TRANSITIE MOSSELSECTOR

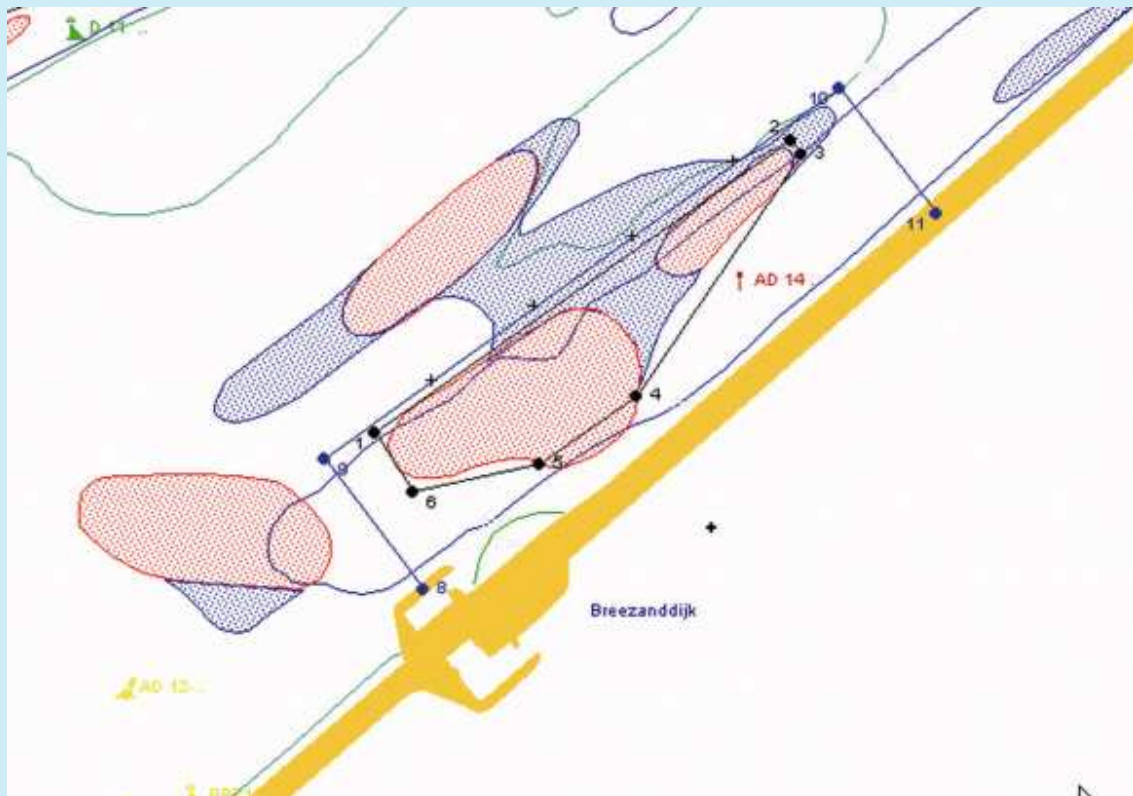
In het Plan van Uitvoering is afgesproken dat ieder jaar een deel van de nieuwe mosselbanken ('zaadbanken') wordt gesloten. Mits de nieuwe zaadbanken niet in de gebieden terecht zijn gekomen die al eerder gesloten zijn. Na de sluiting van de Vlieter vorig jaar wordt dit jaar een zaadbank bij Breezanddijk

gesloten. Begin volgend jaar zijn de eerste ervaringen bekend van de MZI's en de sluitingen.

Bij de sluiting gaat het vooralsnog om de zaadbanken die in het voorjaar worden aangetroffen, waarvan 20% wordt gesloten. De sluiting geldt alleen bodemberoerende activiteiten, in het bijzonder de mosselvisserij en de garnalenvisserij. Er kan gewoon door het gebied heen gevaren worden en ook vaste vistuigvisserij kunnen in het gebied vissen.

Dit voorjaar is er 370 ha sublitorale mosselbanken aangetroffen; 20% daarvan is 74 ha. Bij Breezanddijk is een samenhangend stelsel van banken gevonden te grootte van 70 ha. De 70 ha werd door de convenantpartners voldoende geacht om de afspraken na te komen. Andere aangetroffen zaadbanken kwamen niet in aanmerking, omdat die in een minder stabiel gebied lagen. Dit tot grote teleurstelling van de garnalenvissers, aangezien de zaadbanken bij Breezanddijk in een belangrijk visgebied liggen. Zij zijn er onder protest mee akkoord gegaan.

De formele sluiting onder artikel 20 van de Natuurbeschermingswet moet nog plaatsvinden. Daarom is alleen het globale gebied aangegeven in de figuur. Het gaat daarbij om de zwarte lijnen; de zaadbanken zijn rood gearceerd en de oudere mosselbanken die er ook nog liggen zijn blauw gearceerd. Zodra de formele sluiting een feit is, zal het ministerie van LNV daar de diverse wadgebruikers van op de hoogte stellen.

Meer weten?

Hein Sas, coördinator mosseltransitie, 06 53193495, hsas@xs4all.nl

Informatie

Heeft u vragen of wilt u meer informatie? Neem dan contact op met Kees van Es, programmamanager, e-mail: k.van.es@minlnv.nl; tel. 06 222 85 410.

De volgende partijen werken samen aan het programma 'Naar een rijke Waddenzee':

Het Ministerie van LNV, het Ministerie van VROM, Rijkswaterstaat, leden van RCW (Regionaal College Waddengebied), de Coalitie Wadden Natuurlijk (bestaande uit de Waddenvereniging, Natuurmonumenten, Vogelbescherming, Stichting WAD, Staatsbosbeheer, Groninger Landschap, It Fryske Gea en het Noord-Hollands Landschap) en een toenemend aantal partners.